

כשר וקולע

אורי לוינגר - פורסם בעיתון מקור ראשון, כלכלה 7.10.2011

הרב זאב וייטמן מנסה להוביל מערכת כשרות שמועילה לחקלאות ולא מכבידה עליה

הרבה יותר מאשר בעולם. מפעלי המזון אינם עובדים בשבת ובחג ויש צורך בצידוד רב יותר לעבד בחמישה וחצי ימים חלב הנחלב שבעה ימים בשבוע 365 יום בשנה.

כשרות בארץ לעומת כשרות בחו"ל: הכשרות בחו"ל, בדומה לבד"צים בארץ, הם גופים מסחריים ולכן הם בדרך כלל מקצועיים יותר מפני שהם נדרשים להוכיח את עצמם לציבור ולמפעלים. לעומת זאת, כשרות הרבנות היא כשרות מונופוליסטית שלא צריכה להתחרות באחרים. מצד אחד, זה יתרון מפני שכך היא חופשית לדרוש דרישות, ללא צורך למצוא חן בעיני המפעל ולחשוש שבעלי המפעל יחליפו אותה בכשרות אחרת. מצד שני, זה יכול לגרום לזלזול ולחוסר מקצועיות מכיוון שאין צורך להוכיח את עצמך כמקצוען או כמקובל על הציבור, כדי שהמפעל יבחר בך לתת לו כשרות. מבחינת, ההבחנה החשובה ביותר היא בין כשרות שעיקר מעיינה בכסף, במתן תעסוקה למקורבים, בקידום מעמדה או בקידום האג'נדה הפוליטית שלה, לבין כשרות הפועלת לשם שמים ובודקת דברים לגופו של עניין בהתאם להלכה הפסוקה ולא בהתאם לרחוב ולתקשורת.

מוטל עלינו לפתח את הדרך שמאפשרת ליהודים לחלוב בשבת, כדי שגם אלו שמקפידים על מצוות יישוב ארץ ישראל בגופם וגם אלו שמקפידים על עבודה עברית, לא יהפכו בגללנו למנהלים שנותנים את כל העבודה החקלאית לזרים

גלידות בחו"ל: מותגים שבארץ ידועים ככשרים הם לא בהכרח כשרים בחו"ל. זה נכון לא רק לגבי גלידות אלא גם לגבי יוגורט, שוקולד וכדומה. הייצור בארץ נעשה עם חומרי גלם כשרים, לעומת זאת, בחו"ל המותגים האלה מיוצרים במתכון שונה עם רכיבים שיכולים להיות לא כשרים. כדאי תמיד לבדוק עם רבנים מקומיים או עם שומרי כשרות מקומיים לגבי כשרות המוצרים במקום.

חליבה בשבת: צער בעלי חיים איננו מתיר ליהודי לחלוב בשבת, במיוחד לא לפי רוב הדעות בהלכה הרואות בחליבה כמלאכה האסורה בשבת מהתורה. עם זאת, מותר ליהודי לחלוב כאשר החליבה לא נעשית

שם: הרב זאב וייטמן

גיל: 58

מצב משפחתי: נשוי 3+

מקום מגורים: אלון שבות

עיסוק: רב תנובה

שלושה ימי שבתון: השנה היו שלושה ימי שבתון בראש השנה, ומכיוון שאין הובלת חלב בשבת ובחג, נדרשים מכלי אחסון חלב גדולים יותר, מכליות רבות יותר, ומערכות ייצור במחלבות המסוגלות לעבד חלב של שבעה ימים בחמישה ימים וחצי בלבד. אנו מאמינים ובטוחים שהמחיר כדאי, ואולי שמירת השבת במשק החלב הישראלי היא שגורמת לכך, שבסופו של דבר, אנו יוצאים נשכרים, ותנובת החלב של הפרה הישראלית היא הגבוהה והמשובחת ביותר בעולם ומוצרי החלב הישראליים הם הטעימים ביותר בעולם.

למה החלב בארץ יקר? שלא כמו בישראל, הממשלות באירופה מסבסדות את יצרני החלב. המע"מ בארץ על מוצרי החלב גבוה בהרבה משיעורו באירופה ובארצ"ב. מחירי מזון הפרות ומחירי האנרגיה בארץ גבוהים

הרב וייטמן ברפת ראש צורים

המוצר. אך כמו שכדי למכור צריכים שיווק ופרסום, כך כדי למכור בארץ יש צורך בכשרות.

אתגרים: למשל, איך לייצר בעבור סנפרוסט, ברוקולי וכרובית כשרים בשטחים פתוחים בארץ, בלי לפגוע באיכות המוצר ובבריאות הציבור בשל שימוש מופרז בריסוס, ובלי לייבא את כל הברוקולי והכרובית הכשרים מחקלאי אקוודור. או איך לעשות כשרות מהודרת לפסח ולדאוג שהפרות לא תאכלנה חמץ ושחמץ לא יגיע לחלב מבלי לפגוע בפרות ובחקלאים?

נהנה: מפתרונות יצירתיים בתחום ההלכה וההשגחה שמסייעים לחקלאות היהודית ולתעשייה הישראלית בארץ. מפתרונות שמקרבים בין הציבור הדתי לחילוני ומציגים את אנשי הכשרות כמסייעים לחקלאי הארץ ולתעשייה הישראלית ולא מכבידים אליהם.

קשה: כשאני נתקל בחילול השם שאין לו כפרה. כשאני רואה שומרי מצוות שאינם מקפידים על דיני ממונות ועל יושר. כשאני רואה מציאות שבה מחפים על אנשי שלומנו שנוהגים שלא כדין. כשאני רואה עירוב של שיקולים זרים שנובעים ממניעים אישיים ואינטרסנטיים. כשאני רואה מקרים של ניצול סמכות של מתן כשרות כדי להשיג מטרות שאין להם קשר לכשרות.

המעבר מרב קיבוץ בגוש עציון לרב של קונצ'ון כלכלי גדול: מהרבה בחינות זו ירידה. כרב קיבוץ אתה יותר מלמד תורה ומתמודד עם שאלות הלכתיות מגוונות ומורכבות במישור הציבורי ובמישור הפרטי. מצד שני, רב קיבוץ נמצא רוב הזמן בקשר עם אנשים ממגזר מסוים, כאשר רב תנובה נמצא רוב הזמן בקשר עם אנשים מכלל עם ישראל, שרבים מהם אינם שומרי מצוות ורבים מהם שייכים לזרמים שונים בשמירת התורה והמצוות.

הקשר הזה מציב אתגרים מרתקים בשעה שאתה מקבל החלטות שיש להם משמעות לגבי כלל ישראל. כרב קונצ'ון אתה אמור לפסוק לציבור רחב שלא בחר בך כרב. לחלקו יש רבנים אחרים והשקפות אחרות, ולחלקו אין רבנים בכלל והשקפותיו רחוקות מאוד משלך, ועליך לזכור זאת היטב בעת פסיקת ההלכה.

תחביבים: עיסוק בבוררות ובעיקר בגישור, ולימוד וכתובה בעיקר בתחום פרשנות המקרא.

חזון: לזכות לכך שלא נעבור על איסור לא לתגודדו ועל איסור חילול השם, עקב ריבוי מערכות כשרות שאינן מקבלות זו את זו. לזכות לכך שתוקם מערכת כשרות מאוחדת ואחידה המקדשת שם שמים ומקרבת את ישראל כולם לאהבת התורה והמצוות. שנזכה לסייע להקב"ה בהגשמת החזון של "עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו", ואם נצליח לחיות בשלום בינינו אולי נזכה גם לשלום עם שכנינו ועם כל עמי העולם. ■

הרב וייטמן עם גילה, מנהלת הרפת בראש צורים בגוש עציון

בידיים ממש, אלא בגרמא או שבעת הרכבת הגביעים לעטיני הפרה, זורם החלב לאיבוד. הדרך המרווחת יותר היא לחלוב על ידי גוי.

נהנה: מפתרונות יצירתיים בתחום ההלכה וההשגחה שמסייעים לחקלאות היהודית ולתעשייה הישראלית בארץ. מפתרונות שמקרבים בין הציבור הדתי לחילוני ומציגים את אנשי הכשרות כמסייעים לחקלאי הארץ ולתעשייה הישראלית ולא מכבידים אליהם

"גוי של שבת": ראוי וחשוב לצמצם את ההזדקקות לגוי של שבת ולהעדיף פתרונות חלופיים כדי להוכיח שהתורה איננה מיועדת רק לסוחרים או ללומדי תורה, אלא גם לאנשי עבודה ולחקלאים. שיהודי שומר תורה ומצוות יכול לקיים את התורה, כאשר הוא עוסק בחקלאות או בענפי תעשייה מודרניים, גם ללא עזרה של גוי שמבצע עבורו את הפעולות האסורות על פי ההלכה.

מוטל עלינו לפתח את הדרך שמאפשרת ליהודים לחלוב בשבת, כדי שגם אלו שמקפידים על מצוות יישוב ארץ ישראל בגופם וגם אלו שמקפידים על עבודה עברית, לא יהפכו בגללנו למנהלים שנותנים את כל העבודה החקלאית לזרים.

עלות הכשרות במחיר הסופי של מוצרי חלב: תלוי מה מכניסים לתחשיב. עלות דרישות הכשרות וההשגחה היא זניחה, גם עלות חומרי הגלם הכשרים היא שולית. לעומת זאת, להתארגנות הנדרשת כדי לא לעבוד בשבת ובחג יש עלות מסוימת. העלות הזאת נמוכה יותר מהוצאות השיווק והפרסום, שגם להן יש עלות לא זניחה במחיר הסופי של